

Правління Національного банку України

Р І Ш Е Н Н Я

17 квітня 2018 року

м. Київ

№ 225-рн

Про затвердження Порядку погодження внутрішніх положень банків щодо оцінки активів та розрахунку розміру кредитного ризику в частині підходів до визначення значень коефіцієнтів імовірності дефолту боржника/контрагента

Відповідно до статей 7, 15 та 56 Закону України “Про Національний банк України”, статей 44, 66 та 67 Закону України “Про банки і банківську діяльність” та згідно з Положенням про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 (зі змінами), Правління Національного банку України **вирішило**:

1. Затвердити Порядок погодження внутрішніх положень банків щодо оцінки активів та розрахунку розміру кредитного ризику в частині підходів до визначення значень коефіцієнтів імовірності дефолту боржника/контрагента, що додається.
2. Департаменту банківського нагляду (Дегтярьова Н. М.) після опублікування довести до відома банків України інформацію про прийняття цього рішення.
3. Контроль за виконанням цього рішення покласти на заступника Голови Національного банку України Рожкову К. В.
4. Рішення набирає чинності з 20 червня 2018 року.

Голова

Я. В. Смолій

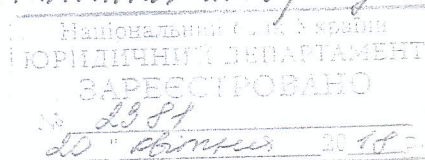
Інд. 20

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Правління

Національного банку України

17 липня 2018 року № 225-III

Порядок погодження внутрішніх положень банків щодо оцінки активів та розрахунку розміру кредитного ризику в частині підходів до визначення значень коефіцієнтів імовірності дефолту боржника/контрагента

І. Загальні положення

1. Цей Порядок розроблено згідно з Положенням про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 (зі змінами) (далі – Положення № 351), з метою встановлення загальних підходів до оцінки та погодження Національним банком України (далі – Національний банк) внутрішніх положень банків щодо оцінки активів та розрахунку розміру кредитного ризику за активами в частині підходів до визначення значень коефіцієнтів імовірності дефолту (далі – коефіцієнти PD), що є нижчими (кращими), ніж середні значення коефіцієнтів PD у межах діапазонів, визначених Положенням № 351 для відповідних класів боржника/контрагента (далі – внутрішнє положення).

2. Рішення про погодження, відмову в погодженні внутрішнього положення банку або скасування раніше наданого погодження приймає Комітет з питань нагляду та регулювання діяльності банків, нагляду (оверсайту) платіжних систем (далі – Комітет з питань нагляду).

3. Терміни в цьому Порядку вживаються в значеннях, визначених законодавством України, нормативно-правовими актами Національного банку з питань визначення банками розміру кредитного ризику.

II. Порядок погодження внутрішнього положення банку

4. Національний банк розглядає отримані засобами електронної пошти для погодження внутрішнього положення банку такі документи:

1) клопотання банку про отримання погодження внутрішнього положення в частині підходів до визначення значень коефіцієнтів імовірності дефолту (PD), що є нижчими (кращими), ніж середні значення в межах діапазонів, визначених Положенням № 351 для відповідних класів боржника/контрагента. У клопотанні банку зазначаються посада, робочий телефон, адреса електронної пошти контактної особи банку з питань погодження внутрішнього положення банку для комунікації з Національним банком;

2) внутрішнє положення банку, затверджене рішенням уповноваженого органу банку (електронна версія положення, створена у форматі Microsoft Word, та його сканкопія);

3) розрахунки та інформацію, використані банком під час розроблення внутрішнього положення.

5. Погодження змін до внутрішнього положення банку у зв'язку із унесенням змін у частині підходів до визначення значень коефіцієнтів імовірності дефолту (PD), що не пов'язані з регулярною актуалізацією внутрішнього положення у зв'язку із зміною даних, здійснюється згідно з цим Порядком. Внутрішнє положення банку зі змінами має бути подано в новій редакції.

На період розгляду питання про погодження змін застосовуються значення коефіцієнтів PD, що передбачені внутрішнім положенням банку, погодженим Національним банком.

6. Для погодження Комітетом з питань нагляду подається внутрішнє положення банку, яке відповідає таким умовам:

1) внутрішнє положення банку передбачає:

урахування принципу диференціації під час визначення значень коефіцієнтів PD для боржників, що мають різні характеристики, які впливають на їх спроможність забезпечувати виконання зобов'язань перед банком. Такими характеристиками, крім фінансового стану, можуть бути: якість менеджменту, ринкове середовище, інші (що можуть мати вплив на припинення виконання боржником своїх зобов'язань);

застосування підходу, що забезпечує визначення значень коефіцієнтів PD на 12-місячному горизонті;

визначення значень коефіцієнтів PD з урахуванням принципу "крізь цикл (through the cycle)", тобто підхід, що застосовується до визначення значень коефіцієнтів PD, має бути нейтральним до фази економічного циклу. З цією метою банк має використовувати статистичні дані про частоту ймовірностей дефолту протягом економічного циклу, але не менше ніж за п'ять років, що передують даті розрахунку;

актуалізацію не рідше одного разу на рік із урахуванням останніх даних;

деталізований опис усіх елементів процесу визначення банком значень коефіцієнтів PD, до яких належать:

процедура формування групи боржників, на підставі якої визначаються значення коефіцієнта PD, процедури очищення та трансформації групи боржників (за потреби);

методологія визначення значень коефіцієнтів PD, принципи її застосування

банком для визначення значень коефіцієнтів PD із обґрунтуванням підстав і переваг застосування такої методології;

припущення, на яких ґрунтується методологія визначення значень коефіцієнтів PD;

перелік виключень, для яких методологія визначення значень коефіцієнтів PD не застосовується;

характеристики прогнозової та класифікаційної здатності, структурної та функціональної форми моделі, які використовуються для визначення значень коефіцієнтів PD (у разі застосування статистичних методів);

результати застосування методології визначення значень коефіцієнтів PD для груп боржників на підставі актуальних даних щодо боржників банку;

2) застосування статистичних методів для визначення значень коефіцієнтів PD боржників – юридичних осіб [крім банку-боржника, контрагента за фінансовою дебіторською заборгованістю, боржника – юридичної особи за кредитом під інвестиційний проект, боржника – бюджетної установи, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (далі – ОСББ)] та боржників – фізичних осіб;

3) застосування статистичних та/або інших методів для визначення значень коефіцієнтів PD банку-боржника, контрагента за фінансовою дебіторською заборгованістю, боржника – юридичної особи за кредитом під інвестиційний проект, боржника – бюджетної установи та ОСББ;

4) застосування підходу на основі спостережень за групами боржників для визначення значень коефіцієнтів PD. Перелік та склад груп боржників визначається із зазначенням критеріїв/підходів/принципів щодо їх групування у внутрішньому положенні. До критеріїв групування боржників – юридичних осіб можуть належати види економічної діяльності, класи, розмір боржників тощо;

5) здійснення формування груп боржників, на підставі яких банк проводить визначення значень коефіцієнтів PD із застосуванням статистичних методів, з урахуванням таких підходів:

до складу групи включаються спостереження щодо усіх боржників відповідної групи за кожним із років останнього економічного циклу, але не менше ніж за п'ять років, що передують даті розрахунку;

для забезпечення якості розрахунків банк проводить очистку групи боржників від статистичних викидів. Будь-які процедури очистки або трансформації даних мають бути обґрунтовані та задокументовані у внутрішньому положенні банку;

клас боржників у групі не коригується із урахуванням їх належності до групи осіб під спільним контролем або групи пов'язаних контрагентів;

наявність щонайменше 100 спостережень для кожної групи, для якої окремо визначаються параметри розрахунку коефіцієнтів PD;

своєчасність та точність відображення події дефолту боржників, що

включені до групи. З метою дотримання принципу обережності за усіма боржниками, включеними до групи, подія дефолту визнається згідно з вимогами Положення № 351 без застосування судження щодо відсутності ознак дефолту боржника, передбачених пунктом 166 розділу XVIII Положення № 351;

б) визначення значень коефіцієнтів PD іншими (не статистичними) методами здійснюється за наявності власного досвіду банку щодо відносин фінансового характеру з боржниками, що ґрунтується на:

наявності даних щонайменше за п'ять років, що передують даті розрахунку, стосовно своєчасного виконання боржником або іншими подібними за характеристиками боржниками своїх зобов'язань;

своєчасності та достовірності відображення події дефолту боржників, що включені до групи;

постійному оновленні інформації щодо характеристик боржників, що включені до групи;

7) застосування мінімальних значень коефіцієнтів PD для відповідного класу боржника/контрагента, що одночасно відповідають таким умовам:

дорівнюють меншому із двох значень коефіцієнта PD: визначеному на підставі застосованих банком методів або вищому (гіршому) значенню діапазону, передбаченому Положенням № 351 для відповідних класів боржника/контрагента;

не є меншими, ніж нижче (краще) значення діапазону, передбаченого Положенням № 351 для відповідних класів боржника/контрагента.

7. Національний банк погоджує внутрішнє положення банку, якщо положення відповідає усім умовам, визначеним пунктом 6 розділу II цього Порядку, та за результатами його оцінки підтверджено:

1) коректність формування груп боржників, на підставі яких банком визначені значення коефіцієнтів PD, та відсутність помилок у характеристиках боржників, включених до груп;

2) коректність та обґрунтованість застосування банком підходів до визначення значень коефіцієнтів PD;

3) коректність прийнятих банком гіпотез наявності зв'язку між рівнем дефолтів та факторами моделі щодо визначення значень коефіцієнтів PD та їх обґрунтувань;

4) прийнятність прогнозної та класифікаційної якості методів визначення банком значень коефіцієнтів PD.

8. Національний банк приймає рішення про відмову в погодженні внутрішнього положення банку, якщо дійде висновку, що внутрішнє положення банку не відповідає умовам, передбаченим цим Порядком.

9. Національний банк у строк до 30 календарних днів розглядає подані банком документи щодо погодження внутрішнього положення банку в частині підходів до визначення значень коефіцієнтів імовірності дефолту (PD), що є нижчими (кращими), ніж середні значення в межах діапазонів, визначених Положенням № 351 для відповідних класів боржника/контрагента.

Підрозділ Національного банку, що забезпечує виконання функцій у сфері фінансової стабільності/підрозділ Національного банку, що здійснює нагляд за діяльністю банку, за результатами розгляду надсилає банку засобами електронної пошти наявні зауваження до поданих банком документів.

Доопрацьоване внутрішнє положення надається до Національного банку засобами електронної пошти в установленій Національним банком строк.

Строк розгляду документів банку в цьому разі продовжується не більше ніж на 30 календарних днів з дати отримання доопрацьованого внутрішнього положення банку.

10. Підрозділ Національного банку, що забезпечує виконання функцій у сфері фінансової стабільності, протягом 15 календарних днів з дня отримання клопотання, розрахунків та іншої інформації банку, необхідних для здійснення оцінки внутрішнього положення банку, перевіряє дотримання банком умов, визначених цим Порядком щодо прийнятності застосованих банком підходів та методів щодо коректності формування груп боржників і визначення значень коефіцієнтів PD, що є нижчими (кращими) від середніх значень коефіцієнтів PD у межах діапазонів, визначених Положенням № 351 для відповідних класів боржника/контрагента, та надає пропозиції щодо можливості погодження/відмови в погодженні внутрішнього положення банку. У разі надання пропозиції про відмову в погодженні внутрішнього положення банку зазначаються підстави для такої відмови.

11. Підрозділ Національного банку, що здійснює нагляд за діяльністю банку, протягом 15 календарних днів з дня отримання пропозицій від підрозділу Національного банку, що забезпечує виконання функцій у сфері фінансової стабільності, розглядає внутрішнє положення банку на відповідність умовам цього Порядку та подає висновок про погодження/відмову в погодженні внутрішнього положення банку на розгляд Комітету з питань нагляду.

12. Національний банк за необхідності звертається до банку за додатковими поясненнями щодо змісту внутрішнього положення/іншої інформації, що використовується для оцінки визначених банком значень коефіцієнтів PD.

У цьому разі строк розгляду документів банку продовжується не більше ніж на десять робочих днів з дня отримання додаткових пояснень/інформації від банку.

13. Національний банк за необхідності може здійснювати оцінку інформації банку щодо визначених банком значень коефіцієнтів PD безпосередньо в приміщенні банку, якщо обсяг або спосіб зберігання та оброблення такої інформації унеможливають її передавання засобами електронного зв'язку.

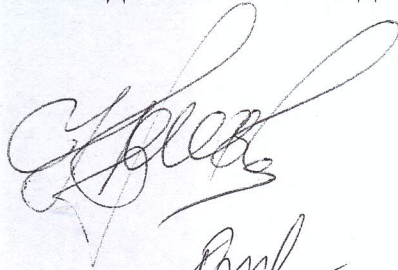
У цьому разі строк розгляду документів банку продовжується не більше ніж на десять робочих днів з дня завершення оцінки такої інформації фахівцями Національного банку в приміщенні банку.

14. Питання, що виникають у процесі розроблення, погодження та застосування внутрішнього положення банку, вирішуються шляхом обміну листами засобами електронної пошти або проведення робочих зустрічей працівників Національного банку та банку.

15. Комітет з питань нагляду може прийняти рішення про скасування рішення про погодження внутрішнього положення банку, якщо за результатами здійснення банківського нагляду встановлено, що внутрішнє положення банку втратило актуальність та його використання не забезпечує достовірне визначення розміру кредитного ризику за активами або фактичні розрахунки значень коефіцієнтів PD не відповідають вимогам внутрішнього положення банку.

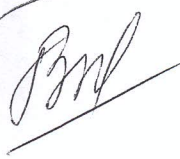
16. Національний банк повідомляє банк про прийняте рішення про погодження внутрішнього положення банку, або відмову в погодженні внутрішнього положення банку, або скасування рішення про погодження внутрішнього положення банку листом протягом трьох робочих днів з дня прийняття відповідного рішення та надсилає копію відповідного рішення.

Директор Департаменту
банківського нагляду

Н. М. Дегтярєва

Директор Департаменту
фінансової стабільності

В. В. Ваврищук

ПОГОДЖЕНО
Заступник Голови
Національного банку України
К. В. Рожкова

(підпис)

27.09.18

(дата)

2018 року